

Mary Chamberlainová

Vzpomnění



argo

Mary Chamberlainová

Vzpomínání

přeložil Jiří Hrubý

argo

Pro Kikelomo a laskavější svět

KAPITOLA PRVNÍ

Londýn, únor 1958

Betty přišla pozdě. Zaváhala u dveří, nedokázala se rozhodnout, jestli tam vůbec má jít. Nerada na sebe upozorňovala, ale když už vážila tak dlouhou cestu... Přikradla se dovnitř a zůstala stát v zadu. Všimla si volného místa a po špičkách došla na začátek řady. Se skloněnou hlavou se prodírala doprostřed, *promiňte, omlouvám se. Promiňte. Děkuji.* Šosem kabátu se zachytila za opěrku. Uvolnila ho. V řadě před ní se otočil nějaký muž a vrhl na ni zlostný pohled. *Omlouvám se.* Těžko by pochopil, proč musela přijít, jak je to pro ni osobně důležité.

Sedla si a ovívala se programem. Musela skoro celou cestu běžet, a zpotila se, i když byl mrazivý únorový den. Rozepnula si kabát, vysoukala ruce z rukávů, naklonila se na stranu a vytáhla zpod sebe šosy. Soused jí uštědřil nasupený pohled a pohoršeně mlaskl.

„Promiňte.“ Usmála se, spíš vycenila zuby. *Dělám, co můžu.*

Kabát složila, předklonila se a dala ho pod židli. Sundala si klobouk a šálu a položila je na kabát. Opřela se a nadzvedla si vzadu vlasy. Příjemný pocit, když si takto zchladila krk. Předklonila se a šátrala v kabelce, vytáhla zápisník a tužku a snažila se nalistovat správnou stránku. Šustilo to. Koutkem oka zahlédla, že soused se k ní naklonil a položil si prst na rty. Předstírala, že si ho nevšimla,

i když vnímala, jak na ni upírá oči a bedlivě ji sleduje. Olízla špičku tužky, narovнала se a pustila se do psaní.

Historik A. J. P. Taylor prohlásil, že poslance, kteří bombu podporují, bychom měli označit za vrahy. Byl asi ve věku jejího otce, něco přes padesát. Takže jako já nesmýšlejí jen mladí, řekla si Betty. Uvažují tak i muži středního věku. Vstala a začala tleskat. Zápisník i tužka jí spadly na zem, takže když si pak sedla, musela je hledat mezi židlemi.

„Buďte, prosím vás, zticha,“ řekl jí souseď.

„Omlouvám se.“ Usmála se na něho, *odpusťte*. Přikývl a rty se mu nakrabatily. Byl starší než ona. Dokonce měl lehce prošedivělé skráně. Zlobil se. Stává se to snad ve vyšším věku? Že je člověk náladový? Popudlivý? Měl na sobě ručně pletený béžový svetr se vzorem ze skotského ostrova Fair. Mezi tmavomodrými vlnáky a černými roláky se dost vyjímal. Maminka jí kdysi pletla svetříky a vesty. Kupovala jemnou dvojitou vlněnou přízi, nenamotanou, a Betty pak musela nastavit ruce, aby maminka vlnu přemotala do klubíček. Pletla všechno, uštrikovala mnohem víc věcí, než potřebovala, a Betty to všechno neunosila. Při pletení si připalovala jednu cigaretu od druhé, takže všechno bylo cítit kouřem a levandulovým pudrem. Před válkou nekouřila. Válka všechno změnila.

Betty popotáhla, jako by si to dokázala přivolat, a vytáhla z rukávu kapesník. Vysmrkala se. Pořád ještě se jí po mamince stýskalo, vlastně čím dál víc. Asi i víc než po sestře. Těžko to rozhodnout. Věděla, co se stalo mamince, ale sestra prostě *zmizela*. Tohle shromáždění vlastně uspořádali kvůli nim, pomyslela si. *Kvůli nim*. Cítila, že se na ni souseď dívá. Zastrčila si kapesník zpátky do rukávu a soustředila se na pódium. Kdo je to ten Alex Comfort? Nicméně se jí líbilo, co o Británii říkal – o mravním úpadku a rituální sebevraždě. Moc pěkné slovní spojení. Zapsala si to. Další potlesk. Dala si zápisník mezi zuby – aby jí při tleskání vestoje zase nespadl. Uvědomovala si,

že chovat se takto na veřejném shromáždění je naprosto nebritské. Ale prostě je to potřeba. Souhlasila s každým slovem. Všechno by hned podepsala, nebo co vlastně budou chtít.

Pustila zápisník ze zubů a znovu se začala ovívat. Bylo tam plno. Kolik asi lidí? Ani se je nepokoušela spočítat. Minimálně *několik tisíc*. A všichni smýšleli jako ona. Někteří byli docela staří. Jaderná válka je špatná. Co na tom, že Rusko vyhrálo vesmírný závod? A co má být, že by ze Sputniku mohli odpálit vodíkovou bombu? Přece to neznamená, že by je měl Západ napodobovat. Amerika a Rusko jsou jako dva kohouti, kteří si brousí ostruhy. Nebo je to spíš hra na sraba. Kdo mrkne první... a *prásk!* Armagedon. A kvůli čemu?

Nechápala, proč to tolika lidem nedochází. Pořád jen melou o rudém nebezpečí a světové nadvládě, o bezbožných komunistech a bezcitných Rusech, kteří vystřelili do vesmíru obyčejného pejška a nechali ho tam uhořet. Jako by jim na psu záleželo víc než na lidech. Po jaderné válce přestane mít nějaká nadvláda smysl a bude jedno, kdo si začal. Takže jaký to má smysl? Děsilo ji to víc než ruské nebezpečí. Někdy mizerně spala, ve snu viděla jaderný úder, ohnivou stěnu, atomový hřib, neviditelný jedovatý povlak, který si pomalu sedá. Někdy si říkala, jestli by jako Mary ve filmu *Na břehu* polkla sebevražednou pilulku. Nebo to byl kyanid? Už se nepamatovala.

V sále se vznášela jakási naléhavost. Betty vzrušeně dýchala, stejně jako každý kolem, všichni tu byli tak nějak propojení. Dokonce i ten mrzout vedle ní se usmíval. Ještě nikdy nic takového nezažila, stala se součástí nesmírné, nezadržitelné změny. Napadlo ji, že se to podobá zamilovanosti – asi jako když člověka unáší lavina naděje a dobrodružství. Blaženost. Naslouchala poslednímu řečníkovi, vyzýval k akci, zval na pochod do Aldermastonu. Tu bombu je třeba zakázat! Zastavíme to. Ovšem. *Ovšem.*

Shromáždění skončilo.

„Promiňte,“ řekla svému sousedovi a ukázala na dveře. „Dovolíte?“

Nemotorně se zvedl a Betty se kolem něho protáhla. Kabát měla přehozený přes ruku, ve druhé držela klobouk a šálu. Protlačila se až na konec řady, vklouzla do rukávů, kabát si zapnula a zamířila k východu. Vycítila, že ten muž vstal a jde za ní. Lidé se mačkali a Betty se skoro nedokázala pohnout dopředu. Musela si razit cestu loktem, *promiňte, omlouvám se*.

„Odejít se snažíme všichni,“ napomenul ji nějaký muž.

„To chápu, moc se omlouvám.“ S rozhněvaným mužem se jí mluvit nechtělo. „Jede mi vlak.“

Protlačila se ven, vyšla na ulici Storey's Gate a potom zabočila na Great George Street. Tam bylo lidí méně. Počasí se během únorového večera zhoršilo, takže si na rohu utáhla pásek kabátu, pořádně si narazila červený plstěný klobouček a kolem krku si omotala šálu. Pouliční lampy vrhaly měkce žluté světlo a Betty zahlédla muže, vedle kterého seděla na tom shromáždění. Byl zahalený do tmavého kabátu a mířil k ní. Možná by se měla rovnou omluvit – dřív, než se do ní pustí. Nebo si ho prostě nevšimat. Nejspíš ho už nikdy neuvidí.

Pospíchala do Parliament Street, přešla na druhý chodník a pokračovala po Whitehall. V Downing Street byla nějaká demonstrace, lidé třímali hesla podomácku napsaná na kusech lepenky. V pouličním světle přečetla *Nechceme bombu!* Prošla kolem a ohlédla se. Pořád ještě šel za ní. U přehlídkového prostranství Horse Guards Parade už dav prořídł a Betty teď rychleji mířila k Charing Cross. Na rohu u pošty bylo lahůdkářství s kavárnou Lyons. Ještě měli otevřeno. Před posledním vlakem jí zbýval čas na čaj.

Všimla si, že ten muž přebíhá ulici a vchází za ní. *Probaha*. Ve škole ji jeptišky varovaly před dotěrnými muži, ovšem pravda je, že o tom sotva něco věděly. Ale stejně. Uvnitř bylo dost plno, pár volných míst se však najít dalo. Sedla si ke stolku uprostřed a se skloněnou

hlavou procházela obsah kabelky. Po očku zaregistrovala, že kolem ní prošel. *Uf*. Pak zůstal stát a otočil se.

„Promiňte,“ řekl, „nebyla vy jste teď na tom shromáždění?“

„Na jakém shromáždění?“ Prst po prstu si stahovala rukavice. Klidně a blazeovaně, rozhodně ne nešikovně.

„V Metodistické ústřední síni. Kampaň za jaderné odzbrojení.“

„Aha, tam,“ řekla. „Byla.“

„Co si o tom myslíte?“ Vytáhl protějšší židli. „Mohu si přisednout?“ Měl hebké zelenohnědé oči a tvářil se neutrálně. „Nebo s někým máte schůzku?“

Pokrčila rameny. „Bránit vám v tom nebudu.“ To snad ne, pomyslela si. *Nebo že by?* Na takové shromáždění přece nepřijde nějaký hrdlořez. Byli tam samí pacifisté, kvakeři. Laskaví lidé. Kromě toho jí jako lump nepřipadal, měl inteligentní obličej.

Přišla k nim mladá servírka, černé šaty s bílou zástěrkou jí poněkud neseseděly.

„Mohl bych vás pozvat na čaj?“

„Jestli chcete.“ Takhle to bylo dostatečně nezávazné.

„Dvakrát čaj,“ objednal. „A dva bochánky s polevou.“

Servírka si to zapsala. Betty neušlo, že má písmo nejisté a nezralé. Nejspíš se jmenovala Gladys nebo Beryl.

„Radši bych si dala bochánek s rozinkami,“ ozvala se Betty.

Servírka se zamračila a objednávku přepsala. Zápisníček se jí houpal na šňůrce. Místo plného popelníku jim z vedlejšího stolku přinesla čistý. Muž z kapsy vytáhl krabičku cigaret *Weights*. Otevřel ji a nabídl Betty.

„Děkuju.“ Dala si cigaretu mezi prsty a naklonila se, aby jí mohl připálit. Hledal v kapse kalhot, pak i ve druhé a nakonec si poklepal na sako.

„Omlouvám se, ale asi jsem zapomněl sirky. Vy byste oheň neměla?“

Betty se zasmála, podívala se do kabelky a vyndala zapalovač. Zdvihla tři prsty, jako se zdraví skauti.

„Vždy připravena.“ Zapálila mu i sobě, zaklapla zapalovač a hodila ho zpátky do kabelky. Už měla situaci ve vlastních rukách a připadala si bezpečněji.

„Buď připraven. Skautské heslo.“ Usmál se a potáhl z cigarety. „Přišla jste tam sama od sebe?“

Podívala se na strop a vyfoukla dokonalý kroužek z kouře. Mlčela a pozorovala ho přimhouřenýma očima.

„Ano,“ řekla a smetla si ze rtu kousíček tabáku. *A co má být?*

„Co si o tom myslíte? O lidech, co tam mluvili?“ zeptal se a zase dlouze potáhl z cigarety.

„Dobré to bylo.“ Odklepala popel do popelníku a dívala se mu přes rameno, jako by někoho vyhlížela. „A vy?“

„Podle mě vynikající.“

Prohlížela si ho. Byl mladší, než si původně myslela. Spíš třicátník než čtyřicátník, nebyl o tolik starší než ona. Měl laskavý obličej, dokonce pohledný. Možná na něm ani nebylo nic hroživého, prostě se jen choval přátelsky. Ale vycítila, že je jaksi toporný, jako by nebyl zvyklý se s někým dát do řeči. Anebo jako by počítal s odmítnutím.

„Omlouvám se, jestli jsem vás rušila. Chtěla jsem přijít včas, ale hrozně dlouho mi nejel autobus. Znáte to. Nevíte, jestli jít pěšky nebo radši počkat, a čím víc váháte, tím rychleji čas utíká.“

„Nic se nestalo.“ Usmál se. „Nakonec jste se přece jen usadila. Víceméně.“

Napadlo ji, jestli si s ní jen tak nepohrává. Ani jí nezávazné klábosení moc nešlo a nevěděla, co mu na to říct.

„Musel jste vážít dlouhou cestu?“

„Kdepak. Jenom z Bloomsbury.“

Zamáčkla cigaretu, protože už jim servírka nesla čaj a bochánky. Betty čekala, až vše naskládá na stůl.

„Děkujeme,“ řekla a usmála se na ni. Pak se podívala na muže, který si naproti ní soustředěně míchal čaj, jako by hrál o čas.

„Válka je příšerná.“ Pohrávala si se lžičkou na podšálku. Převracela ji doleva i doprava. Znělo to naivně a zamrzelo ji, že to řekla. Přitom to byla pravda. Ještě i teď cítila v ústech její hrůzu, jako by jí vzpomínky zanechaly na jazyku povlak strachu.

„Souhlasím,“ řekl smutně a přikývl. Určitě už mu bylo tolik, že ve válce bojovat mohl, pomyslela si Betty, takže o tom musí něco vědět. Představa války ho ničila právě tak jako ji a tak jako ona zaujímal jasný postoj. Zajímalo ji, jestli je pacifista nebo prostě někomu straní, ale zeptat se ho nechtěla. Zakousla se do bochánku, pochtunávala si na sladkém měkkém těstě a rozinkách.

„Jmenuju se John.“ Naklonil se přes stůl a natáhl k ní ruku. „A vy?“

„Betty.“ Utřela si ruku ubrouskem a podala mu ji. „Omlouvám se, mám trochu ulepenou ruku.“

Zasmál se a pokrčil rameny, *to vůbec nevadí.*

„Betty. Hezké jméno. „Chodíte do práce, Betty?“

„Samozřejmě.“

„Budu hádat. Jste novinářka.“

„Novinářka? Proč myslíte?“ Zalichotilo jí to. Uvědomila si, že ji opouští počáteční ostražitost.

„Dělala jste si poznámky. Těsnopisem.“

„No teda... Nejste detektiv?“ Přimhouřila oči. „Nebo špión?“ Mohl být skoro kdokoliv, jen ne špión a detektiv – v tom vzorovaném svetru a se školní kravatou – a Betty si uvědomila, že se usmála.

„Nejsem.“ Také se usmál. V očích mu zajiskřilo a udělaly se mu nepatrné dolíčky. „Jsem učitel. Camdenské chlapecké gymnázium. A co teda děláte vy?“

„Jsem pískařka.“

Zasmál se a vydal velmi něžný zvuk – jako zašvitoření červenky. „Pískařka? Vážně? Tipoval jsem vás na nějakou aktivistku. Na nějakou

Veru Brittainovou. Nebo Winifred Holtbyovou. Prostě na revoluční nářku,“ řekl a ještě dodal: „Vsadil bych se, že jste absolventkou Somervillské koleje v Oxfordu.“

„Ne tak docela,“ řekla smířlivě. „Jen ženské Bedfordské koleje Londýnské univerzity.“ Bedford nebo nic, prohlásil její otec. Podle něj byly všechny ostatní školy semeništem komunismu.

„A co jste tam studovala?“

Napila se čaje, ulomila kousek bochánku a hodila si ho do úst.

„Anglickou literaturu,“ řekla s plnou pusou. Učila, že jí na zubu ulpěl kousek rozinky. Ohnutým jazykem se ho zbavila. „Rozhodl to táta, ne já.“

„Jakže?“

„Podle něho je vzdělání pro ženy zbytečné,“ vysvětlovala. „Ale literatura je aspoň krásná a moc škody nenapáchá.“ Usmála se. „Musela jsem mu slíbit, že se po studiích ještě naučím psát na stroji.“

Znovu se zasmál. „A co byste chtěla studovat vy?“

„Dějiny. Nebo možná antropologii.“

„Proč antropologii?“

Znovu pokrčila rameny a vzala do ruky šálek. „Vlastně nevím. Ráda bych cestovala a viděla, jak se žije jinde.“ Nejradši by si dala facku. Tak připitomělá odpověď. Hlavně chtěla odjet z domova a vidět svět. Ňasko. Jamajku. Třeba by si tam našla manžela, přivezla si domorodce. Usmála se při představě, jak by to otci vyrazilo dech.

„A co učíte, Johne?“

„Francouzštinu a němčinu.“

„Němčinu?“ Musela polknout. Doma vždycky mluvili anglicky – *Na Německo musíme zapomenout*, prohlásil otec. Zpracovala na výslovnosti a německý přízvuk už se jí do angličtiny ani trochu nemíchá, takže by nikdo neuhodl, odkud pochází. Prostě mluvící chameleon. Našpulila ústa. „Je to oblíbený předmět?“

Zavrtěl hlavou a zahleděl se někam do dálky. Neušlo jí, že mu zvlhly oči a roztrásl se mu prsty.

„Johne?“

Vrátil hrneček na podšálek – roztřesenou rukou, takže čaj vybryndal a porcelán cinkl, jako když klíče spadnou na podlahu.

„Johne?“ Natáhla ruku a ubrouskem vysoušela čaj z podšálku.

„Omlouvám se. Najednou jsem byl hodně daleko.“

Bylo jí jasné, že se dotkla hodně citlivého místa, a nevěděla si s tím rady. Možná potřeboval být sám. Otřela si rty ubrouskem.

„Moc děkuju za čaj. Už musím jít.“

„Tak brzy? Mohl bych vás doprovodit domů?“

„Trefím sama.“ Odsunula se i se židlí od stolku a vstala. Vstal i on. Byl středně vysoký, štíhlý. Pod pouličním osvětlením jí připadal vyšší. V přítmí je všechno delší. Optický klam.

„Rád bych vás zase viděl.“

„Zúčastníte se velikonočního pochodu?“

„Snad. Ten je ale až za několik týdnů. Třeba bych vás mohl někam vzít... Do kina?“

„Možná. Už mám naspěch.“

Vytáhla z tašky klobouk a nasadila si ho.

„Pracuju u Barstowa,“ řekla a podala mu ruku. „Na shledanou.“

Oblékla si kabát a šla ke dveřím. Nějaký muž kvapně vstal, když procházela kolem, a překotil židli. Letmo ho zahlédla. Měla dojem, že už ho někde viděla, ale když si ho chtěla prohlédnout lépe, už tam nebyl. Měla bujnou fantazii. Vyšla ven, a zatímco spěchala kolem výlohy, Johnovi zamávala. Spustil se déšť se sněhem.

KAPITOLA DRUHÁ

Londýn, únor 1958

John otevřel dveře a vstoupil do domu. Podíval se, jestli na stole není nějaká pošta. Vyšel po schodech k bytu, který měl pronajatý v horním patře. Skopl boty a bosky došel do ložnice, kde vylovil zpod postele trepky. Měl hodně známkování a v bytě byla zima. Bude muset rozdělat oheň v krbu, zahřát se, natáhnout si do plnicího pera červený inkoust a přimět ho k činnosti. Za chladného počasí se peru moc nechtělo.

Po linoleu došel do obývacího pokoje a pustil rádio. Na osamělý život byl zvyklý, ale tento večer ho po příchodu ticho v bytě ničilo. Osaměle si připadal kvůli té mladé ženě, a neuměl si to vysvětlit. Takový pocit už neměl hodně dlouho. Pokud vůbec někdy ano. V kuchyňce ve dřezu byly špinavý talíř a pánvička od večere, na odkapávači stál hrneček obrácený dnem vzhůru a vedle něj ležel podšálek. *Prostě starý mládenec.*

Nachystal krb a na římse nahmatal sirky. Pozoroval první plamínky a rozpálené uhlíky. Z krbu se šířilo teplo. Do prstů se mu vracel cit, tváře ho začaly štípat a pálit a John si vzpomněl, jak jí po příchodu ze zimy zčervenaly tváře – spíš úplně hořely. Jako broskvička, tak nějak se tomu říká? Broskvová pleť, nazlátle hnědé vlasy měla na šíji natočené do pážecího účesu. Oříšková dívka. Vzpomněl si na verše

Thomase Percyho: *Nikde nebude psáno, že oříšková panna / k lásce své nehodná byla.* Neušlo mu, že Betty měla oči šedé.

Firma Barstow. Netušil, co jsou zač, ale mohl by si je najít v telefonním seznamu a poslat jí dopis. Kdyby to nebylo daleko, mohl by ho doručit osobně. Nemuselo jít o nic dlouhého, ale rozhodně to bylo třeba napsat zdvořile. *Omlouvám se, pokud jsem byl až příliš přímočarý.* Utekla, když navrhl, aby se ještě viděli. Je jasné, že na to šel moc zhurta. Navíc se ztrapnil, když jí řekl, co učí. Proč se roztrásl? Možná právě proto pospíchala pryč. Vycítila jeho nejistotu. *Děkuji za příjemné chvíli u čaje.* Neznal její příjmení, ale dopis určitě dojde, zvlášť když na obálku napíše „písárna“. Kolik písarek se tam asi může jmenovat Betty? *Příští týden se chci vydat na shromáždění Kampaně za jaderné odzbrojení v St Pancras. Taky pošlu složenku, protože potřebují peníze.* Při rozhovoru byla chladná, vyhýbavá, vlastně s ním mluvila úsečně, ale když se rozklepal a vybryndal čaj, najednou působila empaticky a chápavě. Vsadil by se, že píše básně. *Moc rád jsem si s vámi popovídal a doufám, že se ještě uvidíme, třeba v Aldermastonu.*

Se smíchem se na židli opřel. Takový dopis nikdy nepošle. Byl až příliš plachý. Jednalo se vůbec o plachost? Nebo spíš o nervozitu? Jeho vrstevníci už se skoro všichni oženili. Jemu činilo potíže udělat první krok a skoro veškerý čas mu zabrala práce, takže kde by se vůbec mohl s někým seznámit? Máma mu pořád říkala: *Najdi si milé děvče a usad' se.*

Kdyby to bylo tak jednoduché... Uvědomoval si, že nejde jen o neshledlost ani o nedostatek času. Jeho problém byl daleko hlubší. Hleděl do plamenů a vzpomněl si na Berlín. *Tak dost.* Otevřel aktovku a vyndal sešity, celý štos jich položil vedle krbu. Podíval se na hodiny na polici. Půl jedenácté. Hodinu bude pracovat a pak půjde spát. Co stihne, to stihne a zbytek dodělá o polední pauze. Hodiny byly právě tak tiché jako pokoj, žádné hlasité tikání ani odbíjení. Z těch hodin na

pochromovaném podstavci byl celý nesvůj – z kulatého skleněného ciferníku vyzařovala jakási bolest, možná pokání.

Se zavřenýma očima si zkoušel představit, že před ním sedí Betty a štíhlými bílými prsty drží šálek, jenže viděl obličej jiné ženy, jiné ruce s polámanými nehty pevně svíraly oprýskaný smaltovaný džbánek, ty ruce se prohrabovaly sutinami po hotelu Adlon, kde už rostly zaprášené komule a tráva a kde den předtím zahlédl králíka. Její vlasy měly sytý zlatohnědý odstín, stejný jako Bettyiny, ale byly zaprášené. Zlatavé měla i oči.

Vzal z hromady první sešit a zase jím pleskl nazpátek.

Betty byla vážná, nesmlouvavá. Že by další modrá punčocha a nejistá, upjatá žena? Nebo to snad mělo nějaký zásadnější důvod? Kdo-víjak krásná nebyla, ale měla něco do sebe a také byla jaksi tajemná. Pokud by si ale nalil čistého vína, záhadou mu byly skoro všechny ženy. Nevadilo, že nezná její příjmení. Dojde jí to, když napíše „slečna Betty c/o Barstow's“. Pokud mu bude stát za to. Klidně se na ni může vykašlat. Ale taky mohl hrát o čas a zkusit zjistit její příjmení. Bylo to dost pubertální: prostě jen napsat „slečna Betty c/o Barstow's“. Tak by to řešil zamilovaný sextán z jeho třídy. Raději napsat šéfovi nebo na osobní oddělení – pokud by to byla velká firma –, aby mu sdělili její příjmení. Přece ji nemusí kontaktovat hned dneska. A když použije papír s hlavičkou školy, tak někdo hned uvidí, že není nějaký cvok, ale důstojný občan. Poprosí sekretářku o zapůjčení psacího stroje. Dopis na stroji bude působit oficiálně.

Odpověď mu přišla za týden. Slečna Bette Fisherová. Bette? Zřejmě překlep. Přece byla Betty, běžná zdrobnělina jména Elizabeth.

Poslední dobou se mu nedařilo soustředit ani v ideálních chvílích. Uvědomoval si, že studentům až příliš často zadává překlady a testy porozumění textu, potom se ve třídě přišoural k oknu a hleděl na nízké mraky nad městem a koruny kaštanů kolem hřiště, které se začaly zelenat, takže jaro už nebylo daleko. Pracovala na náměstí